

«دستور العمل نحوه تشکیل پرونده های قاچاق کالا و ارز»

مقدمه توجیهی:

مطابق بررسی های به عمل آمده یکی از مهمترین دلایل اطلاع ندرسی پرونده های قاچاق کالا و ارز و همچنین میزان اندک جرایم وصولی، نقص، اجمال و ابهام در اسناد و مدارک موجود در پرونده به ویژه صورتجلسه کشف کالای قاچاق می باشد. وجود رویه های مختلف در دستگاه های کشف در تشکیل پرونده های قاچاق کالا و ارز از جمله این عوامل است. در این رابطه علاوه بر ضرورت رفع ایرادات و مشکلات موجود در نحوه تشکیل پرونده های قاچاق، روش های کشف جرم نیز نیازمند بازخوانی و آسیب شناسی ویژه است. در جرایم اقتصادی عدم به کارگیری شوه های علمی، اطلاعاتی و دقیق کشف جرم منجر به آسیب فرآیندهای اقتصادی از جمله تجارت قانونی و زیر مجموعه های مرتبط یا آن است. بر این اساس ضابطه مند نمودن مراحل کشف قاچاق از سوی دستگاه های کاشف از اهمیت به سزایی برخوردار است.

توجه به امارات و فراین و شواهد معتبر و قابل استناد با انجام تحقیقات میدانی لازم و اشراف اطلاعاتی نسبت به موارد مظنون به قاچاق، کنترل و استعمال اسناد و مدارک احتمالی ارائه شده از سوی متهم، ایجاد بانک اطلاعاتی در خصوص قاچاقچیان حرفه ای و باندهای سازمان یافته از جمله مقدمات لازم در کشف کالای قاچاق است.

به منظور کاهش مشکلات فوق الذکر، تدوین دستور العمل نحوه تشکیل پرونده های قاچاق کالا و ارز در دستور کار کارگروه حقوقی و قضایی موضوع ماده ۴ قانون مبارزه با قاچاق کالا و ارز قرار گرفت و طی برگزاری جلسات متعدد متن مربوطه با همکاری دستگاه های عضو تدوین و به شرح ذیل به تصویب اعضا رسید:

ماده ۱- اصطلاحات زیر در معانی مشروح مربوط به کار می روند:

قانون: قانون مبارزه با قاچاق کالا و ارز مصوب ۱۳۹۲/۱۰/۱۳ مجلس شورای اسلامی و اصلاحات و الحاقات بعدی آن.

صورتجلسه کشف: گزارشی که بلافاصله پس از کشف کالا با ارز موضوع قانون با درج اطلاعات بر قالب برگه های

پیوست آیین نامه اجرایی مواد ۵ و ۶ قانون تنظیم و به امضای کاشف یا کشفان و متهم یا متهمان می رسد.

کاشف: مأمور یا مأموران دستگاه های موضوع ماده ۲۶ قانون که با توجه به جایگاه و بست سازمانی خود مسئولیت کشف کالا یا ارز موضوع این قانون را به عهده دارند

مرجع صالح رسیدگی: دادسراهای عمومی و انقلاب و دادگاههای انقلاب صالح رسیدگی به قاچاق کالاهای ممنوع سازمان یافته و حرفه ای، جرایم مستلزم حبس با انقصال از خدمات دولتی موضوع قانون و شعب ویژه سازمان تعزیرات حکومتی صالح رسیدگی به سایر مصدق قاچاق کالا و ارز.

ارزش اولیه: ارزش مقرر در بندهای (ح و خ) قانون در خصوص کالای قاچاق ورودی و خروجی که بر اساس فهرست موضوع ماده ۶۲ قانون، توسط دستگاه کاشف در صورتنجلسه کشف قید می گردد.

ارزش نهایی: ارزش اعلامی توسط دستگاه مأمور وصول درآمدهای دولت موضوع ماده ۴۷ قانون

سازمان: سازمان جمع آوری و فروش اموال تملیکی

ساده ۲- در صورت کشف کالا یا ارز مظنون به قاچاق مأموران دستگاههای کاشف مکلفند اقدامات ذیل را به عمل آورند:

الف- تنظیم گزارش صورتنجلسه کشف مطابق ترتیبات مقرر در این صورتنجلسه به صورت کامل، دقیق و بدون ابهام با ذکر مشخصات کاشفان و امضاکنندگان صورتنجلسه تنظیمی به همراه مشروح نحوه کشف از حیث زمان، مکان، قرائن و امزات منتهی به کشف.

تبصره ۱: صورتنجلسه کشف پس از تایید نهایی رده یا واحد حقوقی دستگاه کاشف به مرجع صالح رسیدگی ارسال می گردد.

تبصره ۲: پس از تنظیم و تکمیل گزارش، متهم مطابق ترتیبات مقرر در قانون آیین دادرسی کیفری، تحت لحاظ و در معیت مأمور بدرقه به مرجع رسیدگی معرفی و در صورت عدم دسترسی به متهم دلایل آن تشریح می گردد.

ب- تعیین ارزش اولیه بر اساس فهرست ارزش کالا و ارز اعلامی توسط دستگاه مأمور وصول درآمدهای دولت و درج در صورتنجلسه کشف.

تبصره: سازمان مأمور وصول درآمدهای دولت مکلف به اعلام فهرست ارزش کالای ورودی قاچاق مطابق ترتیبات مقرر در ماده ۶۲ قانون خواهد بود.

ب- قید مراتب کشف کالای سریع الفساد، سریع الاشتغال، احشام و طیور در صورتجلسه کشف.

ت- ذکر دقیق وضعیت مالکیت کالا و ارزش، وسیله نقلیه و محل نگهداری آنها در صورت عدم احراز مالکیت ذکر دلایل آن به صورت مشروح و دقیق.

ث- قید امارات و قرائن مبنی بر عدم تعلق کالا و ارزش مکشوفه به حامل در گزارش مربوطه و اعلام به مرجع صالح رسیدگی در فرض مواجهه با این موارد.

ج- اعلام موارد احتمال اختفای ادله، فرار متهم یا انجام تبانی به منظور اعمال تبصره ۲ ماده ۲۱ قانون توسط ضابطین و درخواست صدور قرار متناسب در پرونده های با ارزش بالای یکصد میلیون ریال و پرونده هایی که با توجه به اوضاع و احوال حاکم بر پرونده، عدم وصول جرایم و اجرای حکم محتمل است.

چ- اعلام موارد برخورد یا شواهد، قرائن و اماراتی مبنی بر احتمال وقوع سازمان یافته قاچاق به مرجع صالح رسیدگی کننده با ذکر جزئیات مقرر در ماده ۲۸ قانون.

ح- درج سوابق موجود از متهم یا منهدمان نزد دستگاه کشف مبنی بر ارتکاب قاچاق و اعلام مراتب به مرجع صالح رسیدگی به منظور اعمال تشدید مجازات قاچاق حرفه ای یا تعدد و تکرار حسب مورد.

خ- احراز هویت اشخاص مظنون از طریق دریافت مدارک شناسایی معتبر، استعلام از سامانه شناسه ملی یا سایر روش های قابل اطمینان.

د- جمع آوری ادله، مدارک و مستندات مربوط به هر پرونده و الصاق به صورتجلسه کشف از جمله اظهارات مکتوب متهم در زمان دستگیری، اسناد منبته ارائه شده، اسناد هویت شخص مرتکب و اسناد مرتبط با وسیله نقلیه و ...

ذ- اعمال ماده ۴۲ قانون در صورت عدم شناسایی صاحب کالا یا ارزش قاچاق و اعلام نتایج تحقیقات موضوع این ماده به مرجع رسیدگی.

تبصره: صدور حکم بلاصاحب، صاحب منواری یا مجهول المالك بودن كالای قاچاق منوط به وصول نتایج تحقیقات موضوع این بند توسط مرجع صالح رسیدگی خواهد بود.

ر- کلیه كالاهای مکتشفه به استثناء موارد مذکور در تبصره های ۲ و ۴ ماده ۵۳ قانون بلافاصله پس از کشف و حداکثر ظرف ۲۴ ساعت به اتمام صورتجلسه کشف تحویل سازمان می گردد.

تبصره: در صورت صدور حکم بلاصاحب، صاحب منواری و مجهول المالك بودن كالای قاچاق توسط دادگاه اصل ۴۹ قانون اساسی، كالاهای مذکور به ستاد اجرایی فرمان حضرت امام (ره) تحویل می گردد.

ز- انجام تحقیقات لازم در خصوص موارد ذیل تا حد امکان و با رعایت قوانین و مقررات مربوطه:

۱- نحوه تهیه تأمین كالاهای قاچاق و محل تأمین هزینه های ارتکاب جرم

۲- اموال متعلق به مالك و محل استقرار اموال

۳- سایر اشخاص مرتبط با ارتکاب قاچاق

۴- محل تحویل کالا و ارز قاچاق و تحویل گیرندگان کالا

ژ- انجام اقدام لازم در خصوص توقیف وسیله نقلیه مطابق ماده ۲۰ قانون و تبصره ۱ آن

تبصره: چنانچه کاشف ضابط دادگستری بابت رأساً نسب به انجام موارد فوق اقدام و در غیر این صورت بلافاصله مراتب رابه ضابطین یا مراجع صالح رسیدگی اعلام می نماید.

س- ابعاء نا انهدام كالای ممنوعه مکتشفه مطابق قوانین و مقررات مربوطه اعلامی توسط ستاد مطابق ترتیبات مقرر در آیین نامه اجرایی مواد ۵۵ و ۵۶ قانون و دستور العمل های اجرایی آن.

ماده ۳- در صورت اختلاس كالای قاچاق یا غیر قاچاق، به منظور حصول اطمینان از وجود تضمین در وصول جرائم کل محموله و وسیله نقلیه با رعایت ماده ۲۰ قانون توقیف و مراتب به مرجع رسیدگی کننده اعلام می گردد. در فرض فوق، تعیین ارزش كالای موضوع پرونده با توجه به قابل تفکیک یا غیر قابل تفکیک بودن کالا مورد توجه قرار گرفته و وفق ماده ۱۹ قانون پس از ضبط تمام کالا و کسر معادل سقف جریمه های مقرر در قانون و سایر هزینه

های قانونی در صورت وجود میزان مازاد بر مبالغ فوق با هماهنگی مرجع صالح رسیدگی میزان مذکور به مانک مسترد خواهد شد.

ماده ۴- هرگونه حکم و اصلاح در صورتجلسه کشف، حذف یا الحاق نام اشخاص یا تغییر سدرجات به هر نحو پس از تنظیم و ذیید نهایی توسط رده ذی صلاح کاشف ممنوع و تخلف مزبور جهت رسیدگی به مرجع صالح قضایی ارسال می گردد.

تبصره: در مورد تشخیص و احراز اشتباه در تنظیم صورتجلسه کشف توسط دستگاه کاشف پس از ذکر دلایل بروز اشتباه و موارد نیازمند اصلاح و اخذ مجوز از مرجع صالح رسیدگی نسبت به انجام اصلاحات لازم اقدام می گردد.

ماده ۵- در اجرای ماده ۲۱ قانون پس از تنظیم صورتجلسه کشف، کالا ضبط و به همراه صورتجلسه به نمایندگی سازمان جمع آوری و فروش اموال تملیکی (به استثنای کالاهای موضوع تبصره ۳ ماده ۵۲) قانون تحویل و ارز مکشوفه نیز به حساب تعیینی توسط بانک مرکزی واریز می شود.

ماده ۶- در صورت کشف کالای ممنوعه با ارزش کمتر از ده میلیون ریال، گزارش وقوع جرم برابر بند (الف) ماده ۲۲ قانون و با رعایت ترتیبات مقرر در این دستورالعمل به ناسرای عمومی و انقلاب ارسال و کالا مطابق ضوابط مقرر در آیین نامه اجرایی مواد ۵۵ و ۵۶ قانون تعیین تکلیف می گردد.

ماده ۷- در صورت کشف کالاهای موضوع مواد ۲۵ و ۲۶ قانون با ارزش کمتر از یکصد میلیون ریال، پرونده جهت رسیدگی به شعب سازمان تعزیرات حکومتی ارسال می گردد.

ماده ۸- در صورت کشف کالاهای موضوع ماده ۲۷ قانون:

الف: پرونده های موضوع بند (الف) این ماده شامل فرآورده های دارویی، زیستی، مکمل ها، منوگرامات و تجهیزات پزشکی، با تعیین ارزش تخمینی اولیه به مبلغ یکصد میلیون ریال و کمتر جهت رسیدگی به ادارات تعزیرات حکومتی ارسال می شوند. چنانچه در بررسی موضوع ماده ۴۷ قانون ارزش کالا به بیش از این مبلغ افزایش یابد شعب رسیدگی کننده نسبت به صدور فرار عدم صلاحیت اقدام می نماید.

ب: پرونده های موضوع بند (ب) این ماده شامل مواد و فرآورده های خوراکی، آشامیدنی، آرایشی و بهداشتی، صرف نظر از میزان ارزش اولیه تخمینی جهت رسیدگی به ادارات تعزیرات حکومتی ارسال می گردد. در صورت قابل مصرف بودن یا هر میزان ارزش، رسیدگی به آنها در صلاحیت شعب سازمان تعزیرات حکومتی می باشد در صورت اعلام غیرقابل مصرف بودن کالای قاچاق مکشوفه در پاسخ به استعلام شعبه رسیدگی توسط مراجع ذی صلاح قانونی، چنانچه ارزش آن بیشتر از یکصد میلیون ریال باشد نسبت به صدور قرار عدم صلاحیت از سوی شعبه مربوطه اقدام می گردد.

ماده ۹- در مواردی که تمام یا بخشی از کالای قاچاق در جریان کشف یا قبیل از آن از بین رود مراتب با ذکر دلایل عدم وجود کالا به مرجع صالح رسیدگی اعلام خواهد شد.

ماده ۱۰- در صورتی که چین کشف یا طی تشکیل پرونده صرف نظر از وسایل نقلیه توقیفی، اموالی از متهم یافت یا به هر نحو شناسایی گردد مراتب توسط دستگاه کاشف جهت اعمال ماده ۴۸ قانون به مرجع صالح رسیدگی اعلام می گردد.

ماده ۱۱- در صورتی که ارتکاب قاچاق همراه با جرایم دیگری مثل جعل، ارتشاء و تبانی و ... باشد مراتب مطابق ترتیبات مقرر در ماده ۲۱۲ قانون آیین دادرسی کیفری به مرجع صالح رسیدگی اعلام می گردد.

ماده ۱۲- در گزارش وقوع جرم یا تخلف به مرجع صالح رسیدگی به عناوین جرایم و تخلفات هر کدام از متهمین از قبیل مباشرت، مشارکت و معاونت در ارتکاب قاچاق، حمل و نگهداری، خرید، فروش، عرضه تا حد امکان اشاره خواهد شد.

ماده ۱۳- چنانچه از اوضاع و احوال، قرائن، آثار یا سببه فوره مرتکب ضرورت درخواست اعمال مجازاتهای تکمیلی موضوع ماده ۶۹ قانون توسط دستگاه کشف احراز گردد، درخواست اعمال مجازات های فوق به مرجع صالح رسیدگی ارائه می گردد. عدم درخواست اعمال مجازات های فوق توسط دستگاه کاشف، مانع اعمال آنها از سوی مراجع صالح رسیدگی در مورد مرتکبین تخلفات مربوطه نخواهد بود.

ماده ۱۴- در موارد برخورد با کالای مظنون به قاچاق، صرفاً اصل اسناد موضوع بند (ز) ماده ۱ قانون با رعایت شرایط مقرر در این بند منطبق اعتبار بوده و به سایر اسناد ترتیب اثر داده نمی شود. ارائه فاکتور رسمی خرید کالا در فرض امکان بررسی اصالت آن و حصول اطمینان از اصالت فاکتور قابل پذیرش است. رسیدگی به این موضوع رافع مسئولیت کفتری مرتکبین تخلفات قاچاق، حمل، فروش، نگهداری، عرضه، خرید کالا و ارز وفق مواد ۱۸ (تبصره چهارم ذیل آن)، ۱۸ مکرر و ۲۲ قانون نمی باشد.

تبصره ۱: در صورت پذیرش فاکتور و احراز صحت و اصالت آن مرجع صالح رسیدگی نسبت به صدور دستور انجام بررسی های لازم در خصوص منشأ و نحوه ورود کالا توسط ابادی متقبل اقدام خواهد نمود.

تبصره ۲: نسخه ای از فاکتور موضوع این ماده جهت بررسی لازم به سازمان امور مالیاتی ارسال می گردد.

ماده ۱۵- اخذ رسید تحویل کالا و ارز توسط دستگاه کاشف از سزمان، شرکت پخش فرآورده های نفتی و بانک مرکزی (در خصوص ارز) جهت انضمام به پرونده الزامی است. رسید کالا یا ارز توقیفی به متهم ابلاغ می گردد.

این دستورکعمل در ۱۵ ماده و ۹ تبصره تدوین و پس از تصویب در کارگروه حقوقی و قضایی موضوع ماده ۴ قانون در جلسه یکصد و نوزدهم اعضای اصلی ستاد به تصویب رسیده است.